

Vydavatelské snahy Družstevní práce jsou dosti staré a mají tolik jednotlivých znaků, že lze mluvit o jejich tradici. Nejvýznačnější zkratkou tohoto souvislého zájmu je snad název hlavních sbírek, které Družstevní práce pojmenovala Živé knihy. Zdůrazňováním života a životnosti chce se tedy Družstevní práce dobrat literatury, jež roste z prožitku a je v řadě slovesnosti uskutečňována způsobem neschematickým a neškolometským. Snad se zdá, že toto zaměření není dost určité, a snad lze namítnouti, že život spojuje příliš mnoho protikladů, než aby jeho jméno mohlo ozřejmit nějaký záměr. V tomto širém pojmu je však současně ztajeno několik předpokladů, jež znějí velmi významně. Živá kniha a živá literatura vyrůstá ze současné skutečnosti a je básněna jazykem, který jí právě odpovídá. Podobné umění se příkře odlišuje od umění starého a neživého, jež pocítujeme jako konvenci a hru, jako cosi záměrně umělého, jako věc mimo život a jeho praxi. Živá kniha či živá literatura odpovídá na otázky své doby a sama ze své vnitřní potřeby naplňuje poslání vývojové. Toto řečené poslání, jež prostupuje vždy celou stavbu knihy, má býti jedinou tendencí. I zdá se tedy marné a zbytečné zdůrazňovat nějakým mimoliterárním prostředkem to, co má být uskutečněno v oblasti umění silou a účinem slovesnosti. Živé knihy neznamenají tedy jen popisy životů či vypravování o jakýchsi událostech či rozvedení nějaké pravdy, ale dílo, jemuž skutečnost a životní obsahy propůjčily tolik dechu jako umění krve. Podobné knihy bývají nejživější a současně nesmrtelné. Je pak nabíledni, že arcidíla tohoto druhu nevznikají ze záměrů nakladatelských ani z potřeb čtenářstva. Družstevní práci i jejím členům bude pravděpodobně v té věci uložena zkouška trpělivosti, neboť je nesnadné vydati častěji knihu tak krásnou, jako je Don Quijote, knihu tak

moudrou jako Gargantua a knihu tak důležitou jako Herbenovy paměti. Je tedy nutno, aby Družstevní práce i její členové vedle maximálního plánu, vydávat básníky věčně živé, přijali současně menší záměr a pomáhali na světlo boží autorům, jejichž knihy představují v literární oblasti jakousi normu. Nemůžeme každého večera rozžati svou čtenářskou lampu bleskem nějaké oslnivé básně, ale proto se nezřekneme četby. Tím není řečeno, že obrátíme svou pozornost k prostřednostem; máme na mysli snahy, jež dobývají umění aspoň stopu nové půdy a jsou poznamenány odvahou tvořiti z věcí bez tvarých tvar, život a řád. Snad se někdy přihodí, že po tomto můstku vyjde nezralá kniha a z přílišné ochoty vznikne řada škod. Nový redaktor se chce podobných chyb vyvarovat, ale má ještě větší hrůzu před pomyšlením, že by snad někdy nepoznal nového básníka, na něhož všichni čekáme.